

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/aktualnosci/104193,Zadamy-Wolnych-Zwiazkow-Zawodowych-strajki-1980-r-i-pierwsze-ogniwa-NSZZ-Solidar.html>
27.04.2024, 10:42

„Żądamy Wolnych Związków Zawodowych” - strajki 1980 r. i pierwsze ogniwa NSZZ „Solidarność” na ziemi piotrkowskiej

Wskutek wprowadzonej 1 lipca 1980 r. podwyżki cen mięsa, stopniowo w całym kraju wybuchały strajki robotnicze. Władze komunistyczne chcąc wygasić protesty, prowadziły politykę ustępstw. W rezultacie kolejne załogi przedstawiały swoje postulaty. O podniesienie stawki godzinowej, poprawę warunków pracy i niezależne związki zawodowe walczyli m.in. mieszkańcy utworzonego w 1975 r. województwa piotrkowskiego.

Bełchatów dn. 30.08.1980r.

194

Tajne
egz. pojed.

Notatka służbowa

dot. sytuacji operacyjno-politycznej na terenie
KWB „Bełchatów”

W dniu dzisiejszym tj. 30.08.1980r. otrzymałem informację od taj. ps „FRANEK”, iż kierownicy zatrudnieni w Zakładzie Transportu i Sprzętu Technologicznego przy KWB „Bełchatów” nie przystępują do pracy. Celem sprawdzenia informacji udałem się na Rozgówiec do wymienionego zakładu. W tym czasie u Dyrektora Zakładu przebywała delegacja zakłogi, rozmowę z delegatami prowadził inż. A. Galas (dyrektor), I sekretarz KZ PZPR - inż. A. Mikołajczyk i przewodniczący Rady Zakładowej inż. Jankubów. Delegaci reprezentujący kierowników postulowali zwiększenie stawek godzinowych z 13 zł na 16 do 17 zł, lepsze zaopatrzenie w artykuły żywnościowe na terenie Bełchatowa, oraz polepszenie warunków socjalnych w zakładzie i wolnych demokratycznych wyborów do Rad zw. zawodowych. Sprawa zwiększenia stawek godzinowych wiązała się z odpowiedzialnością przez rad podmiotów dla pracowników PKS i MPK, a nie nie wspomniano o kierownikach zatrudnionych wewnątrz zakładu. Wg delegatów ^{w poprzedniej wersji} ich roszczenia miały być spełnione do dnia 1.09. br. Z uwagi, iż w rachubę wchodzi czynnik finansowy uzgodniono, że termin zostanie przedłużony do 6.09. br.

Strajkujący 30 sierpnia 1980 r. pracownicy Zakładu Sprzętu Technologicznego i Transportu KWB „Bełchatów” domagali się zwiększenia pensji, dostatecznego zaopatrywania sklepów i przeprowadzenia wolnych wyborów do rad związków zawodowych. Na zdjęciu: Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów”, 1980. Fot. Andrzej Zbraniecki, PAP/ Informacja SB na temat ww. strajku. Fot. Arch. IPN Łódź

Choć w woj. piotrkowskim (w jego granicach znalazły się takie miasta, jak: Bełchatów, Kolutzki, Opoczno, Piotrków Trybunalski, Przedbórz, Radomsko, Sulejów, Tomaszów Mazowiecki, Tuszyn i Żelów) nie działała zorganizowana opozycja przedsierpniowa, to pierwsza „przerwa w pracy” na tle ekonomicznym miała miejsce już 8 lipca 1980 r. w Bełchatowskim Okręgu Przemysłowym. Kolejne strajki wybuchały w ostatnich dniach sierpnia. Wówczas zgłaszano nie tylko żądania płacowe, ale także solidaryzowano się (m.in. w Zakładach Przemysłu Odzieżowego „Pilica” w Tomaszowie Maz.) ze strajkującą Stoczną im. Lenina w Gdańsku, popierając 21 gdańskich postulatów, z których najważniejszy

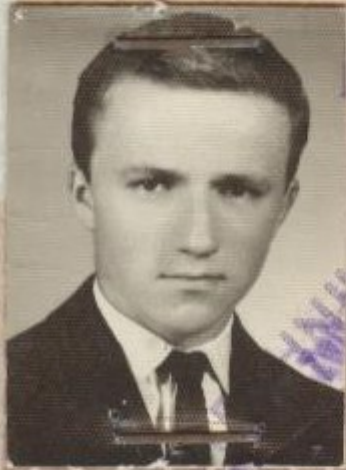
dotyczył wolnych związków zawodowych.

Wiść o podpisaniu porozumień sierpniowych sprawiła, że przez woj. piotrkowskie przeszła fala strajków. Uwzględnienie przez rząd PRL postulatów strajkującego Wybrzeża zachęciło piotrkowskich robotników do sformułowania własnych żądań. Niezadowolenie z panującej sytuacji w kraju i regionie ujawnili pracownicy m.in. Huty Szkła Gospodarczego „Hortensja” w Piotrkowie Tryb., Fabryki Maszyn „Radomsko” oraz Zakładów Przemysłu Wełnianego „Tomtex” w Tomaszowie Maz. Protestujące zakłady były poddawane szczegółowej obserwacji przez Służbę Bezpieczeństwa, a najaktywniejszych uczestników strajków niekiedy karnie przesuwano na gorsze stanowiska. Mimo to pracownicy dążyli do utworzenia wolnych związków zawodowych. 4 września 1980 r. w Zakładach Przemysłu Wełnianego „Opoczno” powstał pierwszy Komitet Założycielski. 22 września zarejestrowano Międzyzakładowy Komitet Założycielski Opoczno w gdańskim MKZ.

Komitety ponadzakładowe tworzone w dużych ośrodkach województwa. Jednocześnie decydowano się na przynależność do większych struktur NSZZ „Solidarność” innych regionów. I tak MKZ powstały przy Bełchatowsko-Pomorskim Kombinacie Budowy Elektrowni pierwotnie uznał zwierzchność łódzkich władz związku, a MKZ NSZZ „Solidarność” przy KWB „Bełchatów” początkowo podporządkował się MKZ z siedzibą w Hucie „Katowice”. MKZ NSZZ „Solidarność” Ziemi Radomszczańskiej po powstaniu przystąpił do MKZ Ziemi Łódzkiej. Natomiast komisje zakładowe z Opoczna, Piotrkowa Tryb. i Tomaszowa Maz. podlegały MKZ NSZZ „Solidarność” Ziemi Piotrkowskiej z siedzibą w Opocznie. Utworzenie jednolitego związku łączącego wszystkie regionalne ogniwa utrudniały zarówno rozbieżności koncepcyjne ich członków, jak i działania władz PRL. Pod koniec 1980 r. struktury „Solidarności” istniały w 90 zakładach województwa, obejmując ok. 80 proc. ogółu pracowników.

KOMISJA
POROZUMIEWAWCZA

Ireneusz Pręcki

Nazwisko

Z 793016 Opoczno

Seria nr dowodu osobistego

28 X 80

data

wystawiający

Pręcki
podpis
Zawodowy
Zarząd
Ciepłotłoczni
Ciepłotłoczni
41-95-26

Fot. Arch. IPN Łódź

Ireneusz Prędko – inicjator powołania pierwszego KZ w woj. piotrkowskim, jedyny delegat z regionu na zjeździe przedstawicieli MKZ w Gdańsku 17 września 1980 r., na którym podjęto decyzję o utworzeniu ogólnokrajowego związku i przyjęto nazwę NSZZ „Solidarność”, a także przewodniczący MKZ Opoczno. Należał do wybranego 6 listopada 1980 r. prezydium MKZ NSZZ „Solidarność” Ziemi Piotrkowskiej.

Katarzyna Helik, Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Łodzi

---

Już 14 sierpnia w Piotrkowie Trybunalskim o godz. 12.00 przy ul. Marii Curie-Skłodowskiej 3 (przed budynkiem Mediateki 800-lecia), odbędzie się otwarcie wystawy „TU rodziła się »Solidarność«”.